

Izraeli választások - új útiterv?

Izraeli választások – új útiterv? címmel rendeztek elemző fórumot április 6-án, a Pallas Páholyban. A téma elsősorban az izraeli választások és azok következményei voltak, de természetesen megkerülhetetlen volt a palesztin népszavazás eredménye is.

Az első körben arra a kérdésre keresték a választ, hogy vajon várható volt-e a választások végeredménye, azaz a Kadima párt győzelme? A résztvevők egyetértettek abban, hogy minden jel erre mutatott, hiszen a Saron-féle politika bevált, s ehhez erős külföldi támogatás is járult (elsősorban az USA és az EU részéről). A gázai kivonulással Saron egyértelműen nyert: nem voltak súlyos incidensek, a lakosság is „ment a trenddel”.

A Likud-párti Netanjahu szerint a voksolás tulajdonképpen referendum volt a kivonulást illetően. Minthogy Izraelben mindig a biztonság a legfontosabb, a Likud és a telepések elszigetelődtek – ez pedig további bátorítást jelenthet Ehud Olmertnek a ciszjordániai kivonulás szempontjából.

A Kadima sikeréhez hozzájárult az is, hogy a lakosság kiábrándult a nagy pártokból – mostanra az izraelieket nem érdeklik a palesztinok, maguk akarják megvalósítani a jövőjüket.

A választásoknak végül az lett az eredménye, hogy a Likud gyakorlatilag szétforgácsolódott, a Sinui pedig eltűnt. Az ezek után formálódó kormánykoalíciónak alapvetően három területre kell koncentrálnia: a palesztinokra, a nemzetközi megítélésre (Id. Irán) valamint a belső feszültségek (szociális és gazdasági kérdések) enyhítésére.

A Kadima létrejötte előtt az izraeli nagypolitika két oszlopra támaszkodott: a Likudra és a Munkapártra. E kettő közé nyomult be a Kadima, s az első közvélemény-kutatások alapján 40-42 helyre számíthattak a Kneszetben, bár ezek leginkább szimpátiaszavazatok voltak Saron szerencsétlen sorsa miatt. Ahogy telt az idő, úgy kezdett zsugorodni ez a mutató – nem kizárt, ha néhány hónappal, vagy akár héttel később lettek volna a választások, más eredmény született volna. Azonban nem így történt, így a Kadima most átveheti a Likud helyét, amelyből egyben az is következik, hogy marad a két párti felállás Izraelben, s tulajdonképpen csak a szereplők egyike cserélődött ki.

Ezután rátértünk, a következő fajsúlyos kérdéskörre, a népesedési problémára: ha ilyen marad a demográfiai trend, két évtized múlva 2 millióval több arab él majd Izraelben, mint zsidó. Ezt próbálja

elkerülni az a rövidtávú megoldás, amelyet Olmert nyújtott a kampány során: 2010-ig egyoldalúan kijelöli Izrael határait (a megbeszélés óta eltelt időszak alatt kiderült, hogy ez talán már 2008-ban bekövetkezhet azért, hogy beleférjen még Bush mandátumába – a szerk.).

A rendezésnek természetesen több útja is létezhet papíron: a hatalomra került palesztin Hamász-kormány talán lehetőséget teremtene a rendezésre, hiszen a „Hamász pragmatikus lehet, ha nem szorítják sarokba” – ráadásul az is tény, hogy a szervezet tavaly óta nem hajtott végre merényletet. Szó esett még az Avigdor Lieberman, a most parlamentbe jutott Jiszrael Ba’Alija elnöke által felvetett ötletről, a lakosságcsereéről: olyan területeket adnának át, ahol a palesztinok többségben vannak a zsidókkal szemben. Ezzel az a probléma, hogy ezen palesztinok a többsége nem akar kikerülni az izraeli fennhatóság alól, mert életszínvonaluk ez esetben jelentősen csökkenne.

Mindent összevetve arra lehet számítani, hogy a Saron-Olmert-féle lépések politikája érvényesül a jövőben.

Természetesen szóba került a palesztin állam: van-e realitása? Homogén lesz-e? Kettő, három vagy öt részből áll-e? A jelenlegi helyzetben elképzelhetetlennek tűnik, hogy a palesztin állam egyetlen összefüggő területű entitás legyen. A résztvevők azt is kategorikusan kijelentették, hogy az egy állam – két nemzet elképzelés irreális.

A következő nagy kérdéskör azzal foglalkozott, hogy vajon az arab államok miként reagálnak a palesztin választások végeredményére? Abban egyetértés született, hogy Egyiptommal és Jordániával szemben romlik a viszony, ennek oka pedig a palesztin menekültekben keresendő. Ugyanakkor az arab országok érdeke, hogy ne aludjon el a palesztin ügy, hiszen ezt sokszor ürügyként lehet felhasználni (pl. az ENSZ-ben).

Az arab államok után további nemzetközi szereplőket vettünk górcső alá: teljes egyetértés mutatkozott abban, hogy egyedül az USA szerepe meghatározó, az összes többi résztvevő gyakorlatilag statisztika. Amennyiben változik az amerikai álláspont, változhatnak a körülmények is – de erre egyelőre semmilyen jel nem utal. Ráadásul Izrael Amerikán kívül mást nem fogad el, bizalmatlan az ENSZ-szel és az Európai Unióval szemben – utóbbi megítélésén még az új tagállamok felvétele sem nagyon változtatott, hiszen ebben az esetben a közismerten „palesztin-barát” Franciaország álláspontja a meghatározó. Kína, Oroszországhoz hasonlóan szintén meghívta a Hamászt, ami arra is utalhat, hogy – az izraeli szándékkal szemben

– nem sikerül elszigetelni a szervezetet – azonban a kínai-izraeli összefonódások hadászati téren nagyon szorosak, a távol-keleti ország egészen biztosan nem kockáztatja meg, hogy konfrontálódjon a zsidó állammal.

Végül kitértek egy esetleges nemzetközi jelenlét gondolatának létjogosultságára is, azonban egyetértés született arról, hogy a Közel-Keleten közvetlenül az nem valószínűsíthető, legfeljebb olyan, amely karitatív célokat szolgál.

A palesztin társadalmon belül most rivalizálás figyelhető meg: a Fatah vezette biztonsági erők és tisztviselők nem hajlandóak teljesíteni a Hamász utasításait. Izraelben ugyanakkor a kivonulást illetően mutatkozhat ellentét.

Ami a nemzetközi színteret illeti, várható a tűzszünet meghosszabbítása, ugyanakkor Irán részéről várhatóak diplomáciai- és biztonságpolitikai lépések.